

РЕЙ БРЕДЪРИ ПРЕДПЛАТЕН РАЗГОВОР

Превод от английски: Венцислав Божилов, 2008

chitanka.info

Не знаеше каква е причината, но старото стихотворение изникна в главата му:

*Представи си, представи си, представи си отново,
че телефонните жици по черните стълбове
попиват милиардите думи, струящи по тях
нощ подир нощ и ден подир ден,
и помнят смисъла им, помнят всичко.*

Спря. Как беше по-нататък? А, да...

*И после, като пъзел в нощта,
събират всичко отново
и замислено повтарят
думи като слабоумно дете.*

Отново млъкна. Как свършваше това стихотворение? Чакай малко...

*Така безмозъчният звяр
събира гласни и съгласни,
трупа чудеса от лоши съвети
и ги пуска шепот след шепот,
един по един.
Една нощ някой ще стане,
чул резкия звън телефонен,
и ще чуе Глас като на Светия дух,
скрил се в мъглявини далечни,
на Звяра в жицата,
който със съскане и пращане
през континенталното безумие на времето
казва ЗДРА и ВЕЙ,
и отново — Здравей.*

Пое дъх и завърши:

*На такова Творение,
на такъв изгубен Електрически звяр
как подобава да се отвърне?*

Седеше мълчаливо.

Осемдесетгодишният старец седеше. Седеше сам, в празната стая, в празната къща на пустата улица в пустия град на пустата планета Марс.

Седеше, както бе седял вече петдесет години, и чакаше.

На масата пред него имаше телефон, който не бе звънял от много, наистина много време.

Сега потръпна, сякаш тайно се подготвяше за него. Може би именно трептенето го бе накарало да се сети за стихотворението...

Ноздрите му трепнаха. Очите му се разшириха и пламнаха.

Телефонът отново потръпна съвсем слабо.

Той се наведе напред и впери поглед в него.

Телефонът... *звънна*.

Старецът отскочи рязко назад, изправи се, столът падна на пода.

— Не! — извика той.

Телефонът звънна отново.

— Не!

Понечи да вдигне слушалката, протегна ръка и събори апарата от масата. Слушалката падна от вилката в мига, когато телефонът звънна за трети път.

— Не... о, не, не... — тихо простена той, сложил ръце на гърдите си, клатеше глава. Телефонът лежеше в краката му. — Не може да бъде... не може да бъде...

В края на краищата бе сам в стая на пуста къща в пуст град на планетата Марс, където нямаше друго живо същество. Бе останал единствено той, Кралят на Пустееция хълм...

И въпреки това...

— ... Бартън...

Някой го викаше по име.

Не. Нещо бе изпращяло и цвъртеше като щурец в далечната пустош.

Бартън? Но... но това съм аз!

От толкова време не бе чувал името си, че съвсем го беше забравил. Не си падаше по идеята да се мотае нагоре-надолу и да се обръща към себе си по име. Никога не бе...

— Бартън — каза телефонът. — Бартън. Бартън. Бартън.

— Млъквай! — извика старецът.

Ритна слушалката и се наведе, задъхан и плувнал в пот, да я сложи на вилката.

Не след дълго проклетият апарат отново иззвъня.

Този път той го сграбчи и го стисна, сякаш да задуши звука, но накрая, след като кокалчетата му бяха побелели от напрегане, се предаде и вдигна слушалката.

— Бартън — разнесе се глас, сякаш на милиони мили оттук.

Той изчака три удара на сърцето си, след което отговори:

— Бартън на телефона.

— Виж ти, виж ти — рече гласът, този път само на милион мили разстояние. — Позна ли кой се обажда?

— Господи! — възкликна старецът. — Това е първото обаждане от половин живот, игрички ли ще си играем?

— Извинявай. Глупаво от моя страна. Естествено, че не би могъл да разпознаеш собствения си глас по телефона. Никой не успява да го направи. Всички сме свикнали да чуваме гласа си, отекнал през костите на черепа. Бартън, Бартън ти се обажда.

— Какво?

— Кой мислиш, че е? — рече гласът. — Капитанът на някоя ракета? Да не би да си помислил, че някой е дошъл да те спасява?

— Не.

— Коя дата сме днес?

— Двайсети юли две хиляди деветдесет и седма.

— Мили Боже. Шейсет години! Нима си чакал толкова дълго да дойде ракета от Земята?

Старецът кимна.

— Е, старче, знаеш ли кой съм?

— Да. — Трепереше. — Спомням си. С теб сме едно. Аз съм Емил Бартън, ти също си Емил Бартън.

— С една разлика. Ти си на осемдесет, а аз — само на двайсет. Животът е пред мен!

Старецът се разсмя, после се разплака. Седна, хванал телефона като някакво изгубено глупаво дете. Разговорът бе невъзможен и не биваше да продължава, но въпреки това не прекъсна. След като се овладя, старецът отново вдигна слушалката.

— Хей, ти там! Господи, само да можех да те предупредя! Но как бих могъл? Ти си само глас. Де да можех да ти покажа колко самотно минават годините... Сложи край на това, самоубий се! Не чакай! Ако знаеше какво е да се превърнеш от онова, което си, в това, което съм днес, сега...

— Невъзможно! — Гласът на младия Бартън се разсмя в далечината. — Няма начин да разбере дали изобщо си вдигнал телефона. Всичко е автоматично. Разговаряш просто с един запис. Годината е две хиляди трийсет и седма. Преди шейсет години за теб. Днес на Земята започна ядрена война. Всички колонисти бяха извикани от Марс и отлетяха. Аз бях забравен!

— Спомням си — прошепна старецът.

— Съвсем самичък на Марс — разсмя се младият глас. — За месец, за година, на кого му пука? Имам храна и книги. В свободното си време записах с моя глас фонотека от десет хиляди думи и ги свързах с телефонни релета. Така по-нататък ще се обаждам сам на себе си, за да има с кого да си приказвам.

— Да.

— След шейсет години собствените ми записи ще ми звънат. Едва ли ще остана на Марс толкова дълго, просто ми хрумна тази иронична идея — да имам с какво да си запълвам времето. Това наистина ли си ти, Бартън? Наистина ли съм аз?

Сълзи покапаха от очите на стареца.

— Да.

— Направих хиляда Бартъновци, записи, отзивчиви на всякакви въпроси, в хиляда марсиански града. Цяла армия Бартъновци из Марс, докато чакам ракетите да се върнат.

— Глупак. — Старецът поклати уморено глава. — Чака шейсет години. Остаря, докато чакаше в самота. И сега си се превърнал в мен, и продължаваш да си все така сам в празните градове.

— Не очаквай да ти съчувствам. За мен си като чужденец от друга страна. Не мога да се натъжа. Жив съм, когато правя записите. Ти си жив, когато ги слушаш. И двамата сме неразбираеми един за друг. Не можем да се предупредим, макар че си говорим — единият автоматично, а другият — топло и човешки. Сега съм човек. Ти си човек, но по-късно. Безумно е. Не мога да плача, защото не познавам бъдещето, и затова мога да съм единствено оптимист. Тези записи могат да реагират само на определени дразнителни от твоя страна. Можеш ли да накараш мъртвец да се разплаче?

— Стига! — извика старецът. Усети познатия пристъп на болка. Надигна се гадене, причерня му. — Господи, ама че си бил безсърдечен! Махай се!

— Бил ли, старче? Аз съм. Докато лентата върви, докато шпинделите се въртят и електронните очи четат, подбират и ти пращат думите, аз ще бъда млад и жесток. И ще бъда млад и жесток много след като пукнеш. Довиждане.

— Чакай! — извика старецът.

Щрак.

Дълго седя със замлъкналия телефон в ръка. Сърцето го болеше ужасно.

Ама че лудост. Колко глупав е бил през първите години от уединението си, с какво вдъхновение бе нагласял телефонните мозъци, записите, веригите, бе настройвал времето за обажданията! И как си го беше представял само:

Звън на телефон.

— Добро утро, Бартън. Бартън ти се обажда. Седем сутринта е. Ставай, драги!

И отново!

— Бартън? Бартън е на телефона. По обед трябва да идеш до Марс Таун. Да инсталираш телефонен мозък. Реших да ти напомня.

— Благодаря.

Звън!

— Бартън? Бартън е. Ще обядваш ли с мен? Какво ще кажеш за „Ракета“?

— Става.

— Е, значи до скоро!

Дръъъън!

— Ти ли си, Б.? Реших да те поободря малко. Горе главата и тъй нататък. Спасителната ракета може да кацне утре.

— Да, утре, утре, утре, утре.

Щрак.

Но годините се изнизаха една след друга като дим. Бартън бе изключил противните телефони и остроумните им забележки. Щяха да му звънят едва след като станеше на осемдесет, ако е жив дотогава. И ето че днес телефонът звъни, миналото диша в ухото му, шепне, припомня.

Телефонът!

Усети го как звъни.

Не съм длъжен да отговарям, помисли си той.

Звънец!

В края на краищата от другата страна нямаше никого.

Звън!

Това е като да говориш сам на себе си. Но и по-различно. Господи, колко по-различно е само!

Усети как ръката му вдига слушалката.

— Здравсти, стари Бартън, младият Бартън е на телефона. Днес навършвам двайсет и една! През изминалата година монтирах гласовемозъци в още двеста града. Заселих целия Марс с Бартъновци!

— Да. — Старецът си припомни онези ноци преди шест десетилетия, как се носеше през сини хълмове и железни равнини с натоварен с машинарии пикап, как си подсвиркваше радостно. Още един телефон, още едно реле. Нещо за правене. Нещо хитро, чудесно и тъжно. Скрити гласове. Скрити, скрити. Онези млади години, когато смъртта не бе смърт, времето не бе време, а старостта бе само едва доловим отглас от дългата върволица години пред него. Млад идиот, садистичен глупак, на когото и през ум не минаваше, че един ден ще жъне каквото сам си е посял.

— Снощи — рече двайсет и една годишният Бартън — седях сам-самичък в едно кино в един пуст град. Пуснах си филм с Лаурел и Харди. Господи, как се смях само.

— Да.

— Хрумна ми нещо. Записах гласа си хиляда пъти. Пускам записа по целия град, сякаш хиляди хора говорят. Шумът на тълпата

действия доста успокояващо. Нагласих го така, че да се затръшват врати, деца да пеят, грамофони да свирят — всичко автоматично. Ако не гледам през прозореца и само слушам, всичко е наред. Но погледна ли, илюзията си отива. Май почвам да се чувствам самотен.

— Това бе първият ти знак — рече старецът.

— Какво?

— За първи път призна, че си самотен.

— Експериментирах с миризми. Вървя по празните улици и долавям от къщите миризми на бекон, яйца, шунка, филе и какво ли не. Всичко го правят скрити машини.

— Лудост.

— Самозащита!

— Писна ми. — Старецът рязко затвори. Това бе прекалено. Миналото го задушаваше...

С олюляване слезе по стълбите от кулата и излезе на улицата.

Градът бе потънал в мрак. Вече не светеха червени неонов лампи, не свиреше музика, не се носеха миризми на готвено. Отдавна бе изоставил измислиците и механичните лъжи. Чуй! Това стъпки ли бяха? Как мирише само! На ягодов пай! Всичко това бе минало.

Стигна до канала. Звездите проблясваха в трептящата вода.

Под повърхността ръждясваха рибите — изкуственото население на Марс, което бе създавал през годините и, осъзнавайки собственото си безумие и неадекватност, му бе заповядал — раз, два, всички към канала, гмуркайте се в дълбините, пускайте мехурчета като потънали бутилки. Беше ги убил без капка съжаление.

В една тъмна къща тихо зазвъня телефон.

Той продължи да върви. Телефонът млъкна.

Зазвъня телефонът в къщата пред него, сякаш знаеше, че ще мине оттук. Затича се. Звъненето остана назад. Само за да бъде подето от тази къща, после от следващата, и от другата! Втурна се напред. Още едно позвъняване!

— Добре! — изтощен изкрещя той. — Идвам!

— Здравсти, Бартън.

— Какво искаш!

— Самотен съм. Жив съм само когато говоря. И затова трябва да говоря. Не можеш винаги да ме караш да млъкна.

— Остави ме на мира! — ужасен възкликна старецът. — Ох, сърцето ми!

— Обажда се Бартън, на двајсет и четири. Още две години минаха. В чакане. Чувствам се малко по-самотен. Прочетох „Война и мир“, пих шери, въртях ресторанти с моя милост в ролята на сервитьор, готвач и изпълняващ забавната програма. Днес ще се гледам в един филм в кино „Тиволи“. „Напразните усилия на любовта“. Емил Бартън във всички роли, в някои — с перука!

— Престани да ми звъниш, или ще те убия!

— Не можеш да ме убиеш. Първо трябва да ме намериш!

— Ще те намеря!

— Забравил си къде си ме скрил. Навсякъде съм — в кутии, в къщи, в кабели, в кули, под земята! Хайде, опитай! Как ще го наречеш? Телефонно убийство ли? Или самоубийство? Завиждаш, нали? Завиждаш, че съм тук, само на двајсет и четири, с бляскав поглед, силен, млад. Добре, старче, да си обявим война. Война между нас. Между мен и мен! Цял полк от мен, всички възрасти против теб, истинския. Давай, обяви ни война!

— Ще те убия!

Щрак. Тишина.

Запрати телефона през прозореца.

Автомобилът се движеше през дълбоки долини в среднощния студ. В краката на Бартън лежах револвери, карабини, динамит. Ревът на колата отекваше в тънките му уморени кокали.

Ще ги открия, помисли си той. И ще ги унищожа всичките. Господи, как може да ми причинява това?

Спря. Някакъв непознат град лежеше под късните лъчи на луните. Нямаше никакъв вятър.

Студените му ръце стиснаха карабината. Впери поглед към стълбовете, кулите, кутиите. Къде бе скрит гласът на този град? В тази кула ли? Или ето там! Толкова години са минали. Огледа се трескаво, въртеше глава насам-натам.

Вдигна карабината.

Кулата рухна от първия изстрел.

Всички, помисли си той. Всички кули трябва да бъдат съборени. Забравил съм. Прекалено много време мина.

Колата се движеше по безмълвната улица.

Иззвъня телефон.

Той погледна към изоставената аптека.

Телефон.

Стреля с пистолет в ключалката и влезе.

Щрак.

— Ало, Бартън? Само те предупреждавам. Не опитвай да събориш всички кули и да взривяваш разни неща. Така сам ще си прережеш гърлото. Помисли си хубаво...

Щрак.

Излезе бавно навън и тръгна по улицата, слушаше как телефонните кули бръмчат високо над него — все още живи, все още работещи. Погледна ги и разбра.

Не можеше да ги унищожи. Ами ако от Земята пристигнеше ракета? Невъзможна идея, но все пак? Ако дойдеше тази нощ, утре или пък другата седмица? Ако кацнеха от другата страна на планетата и се помъчеха да се свържат с него по телефона, но линиите са прекъснати?

Свали пушката.

— Няма да дойде ракета — тихо заспори със самия себе си. — Стар съм. Прекалено късно е.

Ами ако дойде, а ти така и не разбереш? Не, трябва да оставиш линията отворена.

Отново иззвъня телефон.

Обърна се машинално. Затътри крака обратно към аптеката, пръстите му напипаха слушалката.

— Ало?

Непознат глас.

— Моля те, стига си ме тормозил — рече старецът.

— Кой е там, кой се обажда? Кой е? Къде се намирате? — изненадано възкликна гласът.

— Чакайте малко. — Старецът се олюля. — Обажда се Емил Бартън. Кой сте вие?

— Капитан Рокуел, ракета Аполо четирийсет и осем. Току-що пристигнахме от Земята.

— Не, не, не.

— Чувате ли ме, господин Бартън?

— Не, не, не може да бъде.

— Къде сте?

— Лъжеш! — Старецът трябваше да се облегне на стената на кабинката. Очите му изневеряваха. — Това си ти, Бартън, отново лъжеш, отново се подиграваш с мен!

— Аз съм капитан Рокуел. Току-що кацнахме. В Ню Чикаго. Вие къде сте?

— В Грийн Вила — задъхано отвърна той. — На шестстотин мили от вас.

— Вижте какво, Бартън, можете ли да дойдете тук?

— Какво?

— Ремонтираме ракетата. Изтощени сме от полета. Можете ли да дойдете и да помогнете?

— Да, но...

— Е?

Старецът погали слушалката.

— Как е на Земята? Как е Ню Йорк? Войната свърши ли? Кой е президент? Какво се случи?

— Ще има време за бърбене, като пристигнете.

— Всичко наред ли е?

— Абсолютно.

— Слава Богу. — Старецът се вслушваше в далечния глас. — Сигурен ли сте, че сте капитан Рокуел?

— По дяволите, човече!

— Извинявайте!

Затвори и побягна.

Бяха дошли, след толкова много години. Направо невероятно. Собствените му сънародници, които щяха да го върнат на Земята с нейните морета, небе, планини.

Подкара колата. Щеше да пътува цяла нощ. Но пък рискът си заслужаваше — щеше да види хора, да стисне ръцете им, да чуе гласове.

Ревът на колата отекваше в хълмовете.

Онзи глас. Капитан Рокуел. Не може да е той самият отпреди четирийсет години. Никога не бе правил такъв запис. Или пък бе правил? В някой от пристъпите на депресия, на пиянски цинизъм. Не беше ли направил веднъж фалшив запис на мнимо кацане на Марс, с

измислен капитан и въображаем екипаж? Тръсна решително глава. Не. Превърнал се беше в подозрителен глупак. Сега не бе време за съмнения. Цяла нощ трябваше да се надпреварва с луните на Марс. Ама че купон щяха да вдигнат!

Слънцето изгря. Бе ужасно уморен, целият изтръпнал, сърцето му биеше лудешки, пръстите му трепереха на волана, но направо се топеше от удоволствие при мисълта за последния телефонен разговор: Здравсти, *млади* Бартън, обажда се *старият* Бартън. Днес заминавам за Земята! Спасен съм! Усмихна се слабо.

Стигна сенките на Ню Чикаго по залез. Излезе от колата, стъпи на ракетната писта и разтърка зачервените си очи.

Космодрумът бе пуст. Никой не тичаше да го посрещне. Никой не стискаше ръката му, не викаше, не се смееше.

Сърцето му изрева. Притъмня му и изпита чувството, че пропада в откритото небе. Запрепъва се към някакъв офис.

Вътре в него в спретната редица бяха наредени шест телефона.

Зачака, дишаше тежко.

Най-сетне. Звън.

Вдигна внезапно натезалата слушалка.

— Чудех се дали ще се добереш жив — рече нечий глас.

Старецът не каза нищо, просто стоеше със слушалката в ръка.

— Докладва капитан Рокуел — продължи гласът. — Какви са заповедите ви, сър?

— Ти — изстена старецът.

— Как е сърцето, старче?

— Не!

— Трябваше да те елиминирам по някакъв начин, за да продължа да живея. Ако, разбира се, един телефонен запис може да се нарече жив.

— Сега излизам навън — отвърна старецът. — Не ми пука. Ще взривявам всичко, докато не пукнеш!

— Вече нямаш сили. Защо мислиш, че те накарах да пътуваш толкова далеч и тъй бързо? Това беше последното ти пътешествие!

Усети как сърцето го свива. Никога нямаше да се справи с останалите кули. Войната бе изгубена. Отпусна се в стола и от устата му се отрониха тихи скръбни звуци. Изгледа свирепо останалите пет телефона. Те звъннаха като по сигнал! Гнездо от пищящи гадни птици!

Вдигнаха се автоматични слушалки.

— Бартън, Бартън, Бартън! — загърмя офисът.

Стисна един от телефоните. Започна да го души, а той продължаваше да му се смее. Заблъска го. Зарита. Горещата жица се заизвива като змия в пръстите му. Изтръгна я. Тя падна в несигурните му крака.

Унищожи още три апарата. Настъпи внезапна тишина.

И като че ли едва сега открило нещо, пазено години наред в тайна, тялото му сякаш се отпусна върху уморените му кости. Клепачите му се затвориха като листенца. Устата пресъхна. Месестата част на ушите бе сякаш топящ се восък. Дланите притиснаха гърдите. Падна по очи. Остана да лежи неподвижно. Дишането спря. Сърцето замлъкна.

След дълго мълчание останалите два телефона отново иззвъняха. Някъде изщрака реле. Двата гласа се свързаха.

— Ало, Бартън?

— Да, Бартън?

— Аз съм на двайсет и четири.

— Аз пък съм на двайсет и шест. И двамата сме млади. Какво стана?

— Не знам. Слушай.

Смълчана стая. Старецът не помръдваше на пода. Вятърът подухна в счупения прозорец. Въздухът бе прохладен.

— Поздрави ме, Бартън, днес е двайсет и *шестият* ми рожден ден!

— Честит рожден ден!

Гласовете запяха заедно поздравителната песничка и звуците ѝ полетяха през прозореца към мъртвия град.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.